

ՖՐԱՆՍԱԿԱՑ ԶԵՐՈՍ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆԻ ԿՆՈՋ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ԹԱՍԻ ԵՐԵՒԱՆԻ ԹՂԹԱԿՑԻՆ

ԻՐԵՒԱՆ, 9 Յունիլ. (Քաս).— Փարբիզաններու հուշակաւոր պէս Միսակ Մանուշեանի կիներ՝ Մելիքնէ Մանուշեան, Երեւան հասաւ Տրանսսիանի ուրիշ Հայերու հետ, որոնք փախաւ յայտնած էին ներգաղթել իրենց մայր երկիրը՝ Սովետական Հայաստան:

Մեր թղթակցին հետ ունեցած սեսակցութեան ընթացքին, Մելիքնէ Մանուշեան րսած է.

«Արտատահմանի Հայերը բերկրանքի զգացումով մը կտրողացին Սովետ. Միութեան ժողովրդային կոմիտարներու Խորհուրդի հրամանագիրը, արտատահման բնակող Հայերու ներգաղթին համար եղած միջոցառումներուն շուրջ: Ուր որ այ գտնուին, Հայերը մեծ կարօտն ունին իրենց Մայր Երկրին:

«Երբ Երեւան գալու համար ճամբայ կ'ելլէի, բարեկամներս գրեցին յուշատետրիս մէջ. «Սովետ. Հայաստան հասնելուդ պէս, ծունկի եկուր և համբուրէ՛ հողը՝ որ մեր միակ ապաւենն է: Մեր երկրին մէջ, «իրեւի Մելիքնէ, գաւաթ մը պաղուկ ջուր խմէ՛ մեր տեղը: Վատան եղիր թէ Սովետ. Հայաստանի մէջ պիտի հանդիպինք իրարու»:

«Իմ կեանքս նման է ամբողջ աշխարհի երեսը ցրուած Հայերու մեծամասնութեան կեանքին: Քոյրս, Միսակ Մանուշեանը (որ հետագային ամուսինս եղաւ) և ես, հրաշքով ազատեցանք Թուրքերուն կողմէ կազմակերպուած հայկական ջարդելէն: Մանուշեանք էինք մենք և մեր մէջէն ոչ մէկը տեսած էր հօր մը զգուանքը: Հայ որբերը՝ որոնց ծնողները տղաննուած էին Թուրքերուն կողմէ, իրենց մանկութեան տարիները անցուցին գաղթականայաններու կամ որբանոցներու մէջ:

«Մայր երկրէն կտրուած, հայ գաղթականները կ'աշխատէին, կ'տեղծագործէին և սակայն անոնցմէ շատեր կը մնային անհայրենիք: Հայ ժողովուրդին բախաւ մի քիչ բարեկաւուրեցաւ այն տակն միայն՝ երբ ազատագրուեցաւ իր հայրենիքը: Ամէն տարի կը տօնախմբէինք Նոյեմբեր 29ի՝ Հայաստանի մէջ սովետական իշխանութեան հաստատման տարեդարձը: Զերբակալման վտանգին տակ, արհամարհելով գերման ներխուժողներու հալածանքները, պատերազմի ընթացքին այլ կը տօնախմբէինք այս մեծ տօնը: Ծաշիտ Գերմանիոյ՝ Սովետ. Միութեան դէմ կատարած յարձակման վաղորդային, Ֆրանսաբնակ Հայերը, Ֆրանսացի ժողովուրդի լաւագոյն զսւակներուն հետ միասին, փարթիզանական կռիւ մղեցին Ֆաշիզմի դէմ: Միշտ կպարտութեամբ պիտի յիշեմ թէ ամուսինս՝ Միսակ Մանուշեան, Բարիզեան շրջանին մէջ կը հրամայէր արձակագէտներու միջազգային զօրադունդին:

«Գնդակահարուելէն երեք ժամ առաջ, Հայրենիքին մասին կը խօսէր Մանուշեան: Ինձմէ խնդրեց որ Սովետ. Հայաստան բերեմ իր բանաստեղծութիւնները: Ան կ'երազէր իր մայրենի երկիրը գալ և մասնակցել մեր ժողովուրդին տեղագործական ճիգերուն: Մանուշեան խնդրեց որ մահուան պարագային իր մարմինը փոխադրուի Հայաստան: Ամուսինիս վերջին բաղձանքը կատարուած է»:

Մելիքնէ Մանուշեան այժմ կ'աբխասի Արաստանի հետ կուլտուրական Կապի Հայկական Ընկերութեան մէջ եւ միաժամանակ կ'ուսանի Պետական Համալսարանը: